

PROSVETA

Glasilo Slov. Kulturnih Društev v Italiji.

SLAVNOSTNA ŠTE-
VILKA v PROSLAVO
20 - LETNICE ❧ ❧
AKADEMIČNEGA
FERIAL. DRUŠTVA
,ADRIJA'
V GORICI. ❧ ❧ ❧

==== Sestavil in uredil JOSIP PAVLIN. ====

Josip Štrukelj

Gorica, Piazza Cristo št. 1

priporoča sl. občinstvu v
mestu in na deželi svojo

stavbno ključavničarsko delavnico.

Izvršujem vsa v to stroko
spadajoča dela najsolid-
nejše in po najnižjih cenah.

Resnost!

Točnost!

ALOJZIJ PAHOR

Via Morelli 4.

Najmodernejša
• krojačnica. •

Specijalist za izdelovanje družabnih in
promenadnih oblek.

:: KAVARNA ::

„ADRIATICO“

v Gorici na Travniku

tik cerkve Sv. Ignacija.

Postrežba z izvrstno kavo in likerji
Dnevno najnovejši časopisi. Biljard,
šah, tarok itd. itd.

Za obilnu obisk se priporočata

Nadig-Pečenko, lastnika.

:: DOBROZNAN ::
DOMAČ STEKLAR

ANTON KOREN

V GORICI, GOSPOSKA ULICA ŠT. 4.

Velika zaloga steklenic, kozar-
cev, krožnikov, skled, petrolejk,
šalic, zrcal, nožev, vilic, stekel,
naloženih porcelanastih pred-
metov, sploh vseh steklenih
in porcelanastih izdelkov.

Bogata izbira okvirjev za podobe od pre-
prostih do najfinejših. — Lastna stekla-
ska delavnica. — Postrežba poštena.

Mihael Kozman

GORICA — V RAŠTELU ŠTEV. 27.

Občeznana trgovina s kuhinjskimi potreb-
ščinami vsake vrste. — V zalogi so: Rešeta,
škafi, orne, brente, sita, solnice, lesene žlice,
pipe, stolice, nečke, sejalniki, koši, jerbasi itd.

Zaloga . . . kadi, glinastih po-
vinskih sodov sod in steklenih
predmetov.

Zaloga krogel za kroglanje
iz najtršega lesu.

POSTREŽBA SOLIDNA. o o o CENE NIZKE.

NA DEBELO! :o: NA DROBNO!

Bruno Saunig - Gorica

Via Carducci št. 3 (nasproti Montu).

USNJE čevljarske in sedlarske potrebščine.

VRVI Tržaški biči, bičevniki.

PHSOVI Glavno zastopstvo Cavalier-Crema.

Sveče - Kadila - Vosek

Nakupuje čebelni vosek po dnevnih cenah.

GLASILO SLOV. KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI.

SLAVNOSTNA ŠTEV. V PROSLAVO 20-LETNICE AKADEMIČNEGA FER. DRUŠTVA „ADRIA“ V GORICI.

Izhaja 1. dne vsakega meseca. Naročnina letno 18 L, posamezne številke 1 L 50 st. — Uredništvo in upravnništvo v Gorici, Corso Verdi 37. — Redakcija lista se zaključuje 20. dne vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo.

VSEBINA: Nekoliko uvoda. — Postanek in razvoj „Adrije“ do izbruha svetovne vojne. — Oživljenje „Adrije“ in njeno delovanje po vojni (25. III. 1921.—6. VIII. 1922). — Društvena kronika. — Imenik bivših in sedanjih članov akad. fer. društva „Adrija“ v Gorici.

NEKOLIKO UVODA.

ŽIVIMO v času spominov, živimo v dobi, ko države in posamezniki med seboj tekmujejo, da najdo- stojneje počaste spomin na pa- dle s tem, da postavljajo na vseh pomembnejših krajih njim v čast mogočne spomenike, ki naj bodo obenem bodrilo in vzor potom- cem. A ne spominjamo se vedno

radi samo umrlih, ampak tudi živih, naše misli nam često uhajajo tudi na razne izredne dogodke, na ustanovitve raznih korporacij, ustanov, društev itd. Ti spomini so še posebne važnosti; seznanjajo nas z društvenim razvojem in napredkom, s prizade- vanji in boji, z vzgojo značajev in mož, ki jih ima- jo nasledniki za svoje vzore.

V tej pomembni zgodovinski dobi obhajamo 20-letnico Akad. fer. društva »Adrija«; 19. sept. poteče dvajset let, odkar so slovenski goriški viso- košolci čutili potrebo in nujnost skupnosti in si ustanovili Akad. fer. društvo »Adrija« v Gorici. Dočim se pred to letnico ni moglo govoriti o zajed- nici goriških akademikov, posvečeni javnemu in prosvetnemu delovanju med goriškim ljudstvom, je bila s pojavom društva strnjena njih zveza in ustvarjena možnost, da razvijejo že v idealnem za- nosu dijaškega življenja prapor narodno-kulturne- ga udejstvovanja.

V času, ko se spominjamo na ta odločilni dogo- dek v razvoju življenja goriškega dijaštva, je skle- nil odbor »Adrije« podati nekaj zgodovine našega društva. Nepopolna je ta zgodovina; kajti manjka

nam virov; vsled vojne se je porazgubil ves druž- veni arhiv, vse društveno imetje in navezani smo le na spomine, ki jih hočemo v pričujoči številki »Prosvete« zbrati in jih predati javnosti. Tudi pre- prosta je ta povestica; ne vsebuje posebnih velikih zunanjih dogodkov; kar zamoremo poročati je to, da so gojili v društvu domoljubje, družabno živ- ljenje, razne vede, da so potom društva širili pro- sveto med goriškim narodom in ga vsestransko iz- obraževali. Kar pa nas vselej miče na teh dogod- kih, je polet nesebičnega, plemenitega, visokega idealizma in prava mladeniška navdušenost, ki spremlja vedno in povsod vsako gibanje in strem- ljenje teh mladih mož.

Skoro nedosegljive cilje so si stavili, visoko so hoteli ti dijaki, marsikatera velika misel je vzknila v naročju tega društva; da pa je gola istinitost včasih zaostala za tem poletom, komu zamoremo lažje odpustiti kakor mladini? Vendar ni misliti, da je bilo vse trpljenje, vse prizadevanje in borbe za- man; kajti tudi razne, sijajne vspehe moremo za- znamovati! Ne samo, da so iz »Adrije« izšli možje, ki so slovenskemu narodu v diko in ponos, da se je na njeno pobudo ustanovila marsikatera knjižnica na deželi, ampak tudi društvo si je pridobilo sim- patije in ugled v ožji domovini in daljini. Iz tega si črpa nove moči, nove enegije za svojo plemenito in uspešno delovanje.

Z željo da bi ta spis pripomogel ohraniti seda- nje prijatelje in podpornike društvu in pridobiti še novih, pošiljamo slavnostno številko »Prosvete« v javnost.

JOSIP PAVLIN.

Postanek in razvoj „Adrije“ do izbruha svetovne vojne.

OKOLI I. 1896. je začelo postajati narodno življenje Slovencev obsežno in burno. Narodne in politične organizacije so se množile čez noč. Vzporedno s tem se je kopičilo javno delo. Potreba po splošnem javnem delu pa je naravno zajela tudi naše dijaštvo. In sicer v dvojni smeri. Na eni strani je dijaštvo uvidelo, da se mora stanovsko organizirati in naj se s pomočjo dijaškega stanovskega društva izpopolnjuje in vzgaja. Na drugi strani pa je ravno bujno politično vrvenje one dobe klicalo visokošolsko dijaštvo na plan, na javno delo. V številnih načelnih debatah, ki so jih vodili tedanji ustanovitelji »Adrije«, so obravnavali tudi principijelno važna vprašanja o kakovosti javnega dijaškega dela, z drugimi besedami o tem, kako naj bo javno dijaško delo in ali naj se udini kakšni posamezni politični stranki. Z izredno jasnostjo se je že tedaj položilo akad. fer. društvu »Adrija« tak programatičen temelj, ki more še danes kljubovati tozadevni kritiki. Sklenilo se je, da bodi »Adrija« stanovsko udruženje goriških akademikov brez razlike stanu in političnega prepričanja, ki naj predvsem goji tesna prijateljska čustva med posameznimi člani in pa znanstveno proučevanje vseh javnih, narodno-kulturnih in političnih vprašanj svoje dobe in svojega naroda. Svoje praktično javno delo med narodom pa naj društvo izpolnjuje s podrobnimi prosvetnimi predavanji ter narodno obrambno akcijo. Na takem programatičnem temelju so ustanovitelji »Adrije« pričakovali, da bo mogoče združiti vse goriške akademike pod en krov, da jih zainteresirajo za višje probleme našega življenja in da jih obenem uvedejo tudi v praktično, sicer nepolitično, nestransko, vendar zelo nujno narodno-orambno in prosvetno delo.

Če pregledamo seznam starešin in članov od ustanovnega leta do danes, najdemo lepo število mož, ki so zavzeli v javnem, duševnem in političnem življenju Jugoslovenov prav častna mesta. Število teh častnih imen naravnost preseneča; znamenje, da je društvo v polni meri izvršilo in še izvršuje svojo vzvišeno bodrilno nalogo. Zanimivo pa je tudi to, da ni dalo društvo v dosedanjih dvajsetih letih izrazitih strankarjev, zagrizenih političnih in borbenih mož. To izhaja predvsem odtod ker je društvo od prvega začetka odrinjalo strankarska vprašanja, prepuščajoč tozadevno iniciativo posameznikom. Vsled tega se je razvila v Adrijaših nekaka apolitična, nestransko duševnost, ki je kolikor toliko omalovaževala študij vprašanj politične organizacije, volilne tehnike, sploh vprašanj, ki so v zvezi z narodnim političnim udejstvom. Toda tudi to je za narodno življenje bistveno in tvori važno sredstvo borbe za kulturno in politično svobodo posameznega naroda. V bodoče bo treba takim vprašanjem posvetiti večjo teoretično pažnjo in vzeti politiko kot resen pojav sociološkega in znanstvenega študija.

O neposrednem ustanavljanju sta pripovedovala dva starešini sledeče zanimivosti: Med dijaki nek-

danje nemške gimnazije je pred nekako 25 leti nekaj zavalovalo. Izguba slovenskega mandata v veleposestvu je bilo vzrok, da je po vsej goriški slovenski javnosti završalo, kar je našlo izreden odziv v dijaški omladini. Ogorčenje ki je tedaj prevzelo slovenske vodilne kroge, ni moglo iti mimo bdeče mladine. Kakor pa imajo taki dogodki svoje slabe posledice, so tudi povod marsikakemu koristnemu snovanju. Od tega trenutka opazujemo, kako se začinjajo zbirati slovenski dijaki v vedno večjih družbah. In samo od sebe je prišlo, kakor se običajno zgodi ob takih pomembnih prilikah, da so se sešli in ustanovili svoj Pevski zbor. Zbirali so se — značilno za dijaško življenje — ob srebrno zeleni Soči, sredi skalovja, kjer je marljivi zbor vadil tovariš Podgornik. Naši idealisti pa so hoteli naprej in si poiskali primernejših prostorov za svoje snovanje. Ljubeznjiva, rodoljubna gospa Fajgelj je razumevala pomen njih snovanja in jim dala brezplačno na razpolago lepo, veliko sobo, kjer so se odslej zbirali. Kmalu nato so si ustanovili svoj tamburaški zbor, učitelja pa so si dobili v osebi tovariša Koršiča. Prav zanimivo je slišati, kako so polagoma skupaj zbirali »flike«, da so si mogli kupiti potrebne instrumente. A ne moremo se spuščati v posameznosti, naj omenimo le, da so s svojo marljivostjo dosegli, da so v primeroma kratkem času imeli svoj kompletan tamburaški zbor, 16—17 fantov. Do realizacije jim je veliko pripomogel njih mecen Kopač (svečar), ki jim je naklonil 50 K in jim tako pomagal, da so si mogli kupiti berde.

Vse to je polagoma dovedlo do ustanovitve svojega tajnega društva. Sestajali so se v neki restavraciji na Katerinijevem trgu. Navduševali so se med seboj in zasanjali v svoji idealnosti nek nov, skoraj nedosegljiv svet. Padlo pa je med nje kot bomba: prof. Kragelj jih je opozoril v šoli, da se nekaj čuje o njih društvu. Komaj so bili prosti so leteli v svoj lokal in odnesli, vsak kar je mogel, vse na svoja privatna stanovanja. Zbirali so se vnaprej, mala peščica v hiši dr. Bog. Vošnjaka, kjer so obdržavali debato za debato in delili Avstrijo. Na razpolago so imeli bogato vseslovansko, francosko in nemško knjižnico Vošnjakovega očeta, buditelja štajerskih Slovencev in Štrosmayerjevega intimnega prijatelja, poslanca Ing. M. Vošnjaka. Smešno se bo zdelo marsikom, da je imel vsakdo med njimi v zapiskih nepravo ime, vzeto iz srbskih narodnih pesmi. Tendence njihovih, takrat še skoro otročjih debat, je bila ista, ki je, četudi ne v polnem obsegu, zmagala v svetovni vojni.

Zdrav človeški instinkt nujno zahteva, da damo notranjemu, duševnemu življenju zunanji izraz v javnem delovanju, javnih nastopih. V tem večji meri moremo to trditi o mladini, ki v svojem idealnem zanosu stremi za tem, da praktično izvede svoje ideje, da udejevši, kar ploje v njenem srcu, kar sili iz njene notranjosti na dan. Nič čudnega, ako je tudi naše društvece stremelo za tem ciljem. Trudapolno požrtvovalno delo je pokazalo svoj uspeh na dijaški veselici v Tolminu, ki se je morala vršiti pod imenom abiturentska. Program je bil zelo mnogoličen in

obširen, zabava tako intimna in prijetna, da se je vsak udeležnik in prireditelj spominja še sedaj s posebnim veseljem in zadoščenjem.

Pozneje je prišel med nje sedanji minister na razpoloženju Anton Kristan in M. Marjanovič, sedaj odlični pisatelj in časnikar. Pri »Petelinčku« so imeli tajno zborovanje. Seznanila sta jih z Masarykovimi idejami, ki so našle glasen odziv in enkrat vsejane, niso več vsahnile nikoli. Marjanovič jih je nagovoril: bračo i drugovi! Mnogim se je takrat to zdelo neumljivo, a v njih je vsplamtel ogenj, ki ni ugasnil nikoli! Naročeni pa so bili vsi, čeravno najrazličnejših nazorov, na časopise, ki so propagirali narodno edinstvo.

Polagoma so ti mladeniči dorasli in zapuščali klopi srednje šole ter se razkropili po univerzitetnih mestih. A to je moglo njih snovanju le koristiti. Na univerzi na Dunaju so se zbirali vsi Goričani in tvorili takorekoč eno družino. Ravno radi tega, ker so bili nekateri tovariši v nevarnosti, da se preveč asimilirajo, je bila po češkem vzgledu izprožena misel, da se ustanovi za Goriško posebno nepolitično dijaško ferialno društvo. O tem predmetu so bili vsak večer razgovori v kavarni »Buchmüller« na Dunaju. Še bolj so se za to idejo navduševali tovariši, ki so študirali v Pragi, ker so imeli priliko slišati samega Masaryka, in od blizu opazati uspeh in sad njegovih nauk. Dali so pobudo za ustanovitev »Ilirije« v Pragi, od koder so izšli glavni ustanovitelji »Adrije«. Od besed in načrtov so prešli k dejanju. Ko so se leta 1902. zbrali ob počitnicah v Gorici so sestavili (najbrž sedanji poslanec dr. Podgornik) primerna pravila ter jih predložili v potrdilo. Te so 19. sept. dobili potrjena nazaj in s tem je bilo društvo od oblasti pravno priznано kot postavno obstoječe. Ako se pri tem dogodku ozremo nazaj in promatramo ves razvoj, moramo priti do prepričanja, da je bila ustanovitev samo logična posledica vsega delovanja in snovanja teh mladih mož tekom zadnjih par let. Ne bomo povpraševali, kako je prišlo do tega važnega dejstva, za nas je glavno, da se je društvo osnovalo; pogledati nam je le še, kako je svoje načrte, ki smo jih uvodoma navedli kot bazo društvenega delovanja, praktično udeleževalo.

Svetovna vojna, ki je uničila marsikatero knjižnico, je ugrabila tudi društvu »Adrija« večino knjig, tako da je, kar je uvodoma omenjeno, kronološka sestava, tudi površnega pregleda društvenega delovanja zelo otežkočena. Navedli bomo glavne podatke, iz katerih bo dovolj jasno sledila živahna delavnost ter narodnoprosvetna podjetnost dosedanjih Adrijašev. Največje zasluge si je Adrija stekla pri ustanavljanju ljudskih in potovalnih knjižnic. In sicer so se te knjižnice postavljale na manjšinsko ogrožena mesta goriške dežele. Take knjižnice so se z velikim trudom in žrtvami zbrale in namestile v Sovodnjah, Krminu, Neblem, Gradiški, in Dolenjem. Tik pred vojno se je nameravalo opremiti knjižnico za bližnji Ločnik in Tržič. Vojna je namero prehitela in onemogočila.

Veliko je število predavanj, ki so se držala po celi goriški deželi in v samem goriškem mestu. Adrijaši so bili povsod zraven, kjer je šlo za pomembne nacionalne akcije. Sklicali so pri važnih prilikah shode za slovensko šolstvo, za slovensko univerzo, za slovenske srednje šole v Gorici na Katarinijem trgu l. 1904. Ti shodi so imeli tak odziv v javnosti, da je inicijativa glede srednjih in ljudskih šol v Gorici izšla dejansko iz teh shodov in vnetih intervencij narodno-prosvetno živalih Adrijašev. Enak shod so priredili pozneje tudi v Kojškem in Nabrežini. Ta akcija »Adrije« za narodno šolstvo pripada zgodovini goriške borbe za narodno osamosvojitve.

Na pobudo akademikov, ki so prišli iz Prage, je uvedla »Adrija« po češkem vzorcu narodni kolek »Narod sebi«, ki je prinesel marsikak stotak, da celo tisočakov našemu šolstvu, predvsem »Šolskemu domu«. Kliše, ki je bil prav zanimiv in pomemben je napravil tov. Prezel Ivan. Položili so temelje tudi bogati ljudski knjižnici, ki so jo pozneje prepustili »Prosveti«.

Nadalje so Adrijaši sodelovali pri važnih volilnih in političnih akcijah. Sestavljali so statistiko slovenskega uradništva v Gorici, prepisovali na tajnem volilne imenike goriškega magistrata, itd. Ustanovili so tudi politično šolo v Št. Andrežu. Posebno ta zamisel bi bila rodila obilne sadove in bi se bila razširila v važno narodnoprosvetno ustanovo, da ni prišla svetovna vojna, ki je to nežno ptico že pri prvem pojavu udušila. Na politični šoli v Št. Andrežu so se obravnavali v ciklusu predavanj problemi političnega življenja in sicer povsem teoretično, ne pa bojno strankarsko. Govorilo se je o demokraciji, o ustavnih vprašanjih, o jugoslovenskem narodnem edinstvu, o volilni geometriji itd.

V poslednjih letih pred svetovno vojno je »Adrija« posvetila pažnjo tudi srednješolskemu dijaštvu. V goriškem srednješolskem dijaštvu je vrelo in kipelo, kakor v razkačenem vulkanu. Brez števila je bilo krožkov z najrazličnejšimi literarnimi in socijalnimi smernicami. To srednješolsko dijaštvo je bilo treba spraviti pod krov, ustanoviti mu shajališče, čitalnico z modernimi revijami ter znanstveno knjižnico. Adrijaši so tudi ob različnih prilikah predavali ter na ta dvojen način vplivali na razvoj goriškega srednješolskega dijaštva. Upravljali so tudi knjižnico »Narodne prosvete« v Gorici. Priredili so tudi uspelo narodno obrambeno razstavo.

Toda vse to so same podrobnosti. Veliko večji je bil vpliv, ki so ga posamezne generacije »Adrije« vršile na splošno nacionalno razpoloženje goriške inteligence in pa naroda samega. Trdi se lahko povsem mirno, da je izhajal duh edinosti, nacionalne samozavesti, jugoslovanskega edinstva, osvojevalnega manjšinskega dela na naših narodnih mejah, z eno besedo, velik nacionalni optimizem v dobi pred svetovno vojno iz krogov »Adrije« in njenih akademikov. Tu je bila zbrana mladost, ki je družila svoje življenje z ideali zmagoslavne narodne bodočnosti rimorskega ljudstva.

Oživljenje „Adrije“ in njeno delovanje po vojni.

(25. III. 1921. — 6. VIII. 1922).

KAKOR se po velikem, strašnem požaru polagoma in negotovo približujejo pogorelci svojim požganim domovom, kakor se po nenadnem potresu nesrečniki, ki jih je prisilil zapustiti svoja stanovanja, v bojazni in trepetu zbirajo okrog svojih ruševin, ne da bi vedeli, kaj početi, tako se zbira v svojih društvih dijaštvo, ki ga je vojna vihra razpršila na vse mogoče bojne poljane. Kakor pa ni vselej možno, da bi se vsi nesrečniki po požaru ali potresu vrnili na svoje domove, ravno tako je tudi vojna vihra zahtevala velike žrtve od dijaštva, mnogim zelo mnogim je v cvetu mladosti, sredi delovanja in ustvarjanja, ko še niso dosegli svojega cilja, upihnila luč življenja za vedno... Tudi na preostale so učinkovali vojni dogodki in njihove posledice, ki niso prizanesle nikomur, vplivala je nanje takozvana povojna psihoza, ki se v posebni meri očituje v brezdelnosti in brezbriznosti za vse, a vendar je v njih zmagal idealizem, stremljenje po delu, po ustvarjanju in poprijeli so se dela tam, kjer so morali vsled vojne prekiniti. Zmagala je v njih, ker je morala zmagati: moč ideje, po kateri se na najbolj jasen način spozna na predek posameznega društva, stanu, celega naroda.

Tudi pri nas se je zgodilo, kar smo mogli z vso gotovostjo pričakovati, tudi goriški visokošolci so se takoj zavedli svojih svetih dolžnosti, svojih novih nalog. Zadnji predsednik pred vojno starešina g. V. Velušček je sklical 10. februarja 1920. sestanek Adrijašev v Narodno kavarno v Ljubljani. Tega sestanka pa se ni nihče vdeležil, bili so še vsi vsled vojne razkropljeni. Kmalu nato se je radi tega 13. 3. 20. sklical ravnotja drugi sestanek goriških abiturientov in akademikov, ki je izvolil pripravljalni odbor (Mozetič, Jug in Bianchi) z nalogo, da po možnosti še takom velikonočnih počitnic, če pa ne tedaj, na vsak način vsaj med velikimi počitnicami, skliče občni zbor »Adrije« in s tem prebudi društvo v življenje, ako pa bi delale oblasti kake ovire, naj spremene »Adrijo« v po družnico društva »Balkan« v Trstu, ki je bilo tedaj že obnovljeno. Da bo ta odbor pravno upravičen sklicati redni občni zbor, so sklenili, naj preds. Velušček skliče odborovo sejo (večina odbora je bila tedaj v Ljubljani), ki naj sprejme goriške visokošolce v društvo, člane pripravljene odbora pa kooptira v odbor. Kljub živemu prizadevanju ta namera ni uspela; pripravljalni odbor je ostal tak, kot je bil, prevzel od predsednika zapisnik (od l. 1910. do izbruha vojne) in blagajniško knjigo in obljubil se potruditi, da izvrši sklepa zadnjega sestanka.

Njegovo delo pa ni imelo uspeha. Negotovost, ki je tedaj vladala glede končnoveljavne odločitve našega ozemlja, je morala tudi pri tem snovanju imeti svoj odločujoči vpliv. Dijaštvo se je tedaj le v mali množini vračalo na svoje domove, a le mala peščica, ki se je tedaj zbirala v naročju razbite »Adrije« ni mogla nikamor naprej. Radi tega je pripravljalni od-

bor opustil svojo nalogo in predal vse, kar je prejel od bivšega predsednika Veluščka, slednjemu nazaj.

Želja po delovanju in ustvarjanju, ki ploje v mladih srcih, pa je živela naprej in končno zmagala. A, da načrt uspe, se je bilo predvsem treba izogniti napaki prvega pripravljalnega odbora in započeti z delom v centru društvenega delovanja, tam kjer ima društvo svoj sedež, postaviti svetilnik v središče, da bo sijal in žarel po celi deželi. Zato se je na pobudo tov. J. Pavlina sklical 25. III. 1921., v času velikonočnih počitnic sestanek v Gorici, na stanovanju starešine g. dr. Birsca, kamor je prišlo precej goriških visokošolcev in starešin »Adrije«. Po dolgotrajni debati je zbor naročil Pavlinu, naj se informira pri g. predsedniku Veluščku, kje je premoženje »Adrije«, ga obenem pooblastil, da vse to prevzame ter sklenil, da se med velikimi počitnicami skliče občni zbor »Adrije« v Gorici.

Informacije so imeli sledeči uspeh: ves društveni arhiv in inventar s knjižnicami vred razen zapisnika in blagajniške knjige je ostal v Gorici in bil vsled vojne uničen. Na univerzi v Ljubljani, kjer študira mnogo goriških visokošolcev, so ti držali 13. 6. 1921. sestanek, ki je izvolil pripravljalni odbor, ki pa je funkcional kot juridično izvoljen odbor (Josip Pavlin, predsednik; Rado Bednarik, tajnik; Ivan Prinčič, blagajnik) z nalogo, da predloži društvena pravila oblasti in končno vendar enkrat skliče občni zbor v Gorico. Pravila, ki jih je predstavil v laščino starešina dr. Devetak, so bile predložene oblasti 20. julija 1921., 24. VII. pa je zboroval v Gorici XIII. redni občni zbor »Adrije«. Izvolil se je prvi redni odbor po vojni (predsednik je bil Josip Pavlin) in društvo je na splošno veselje oživel!

Najvažnejša točka, okrog katere se je sukala glavna debata občnega zbora, je bilo vprašanje, kako združiti vse dijaštvo in ustvariti podlago skupnega delovanja. Jasno je bilo, da je treba spričo težkih razmer, nacionalnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih, v katere je došlo naše ljudstvo, poskusiti vse, da se ne bodo dijaške vrste cepile, vdušiti že v kali vse, kar bi moglo postati vzrok ali povod cepitve in razkola v dijaški falangi. Skušalo se je stvoriti skupno organizacijo tudi s srednješolskim dijaštvom, vendar se je morala ta namera radi različne pozicije visokošolskega dijaštva od srednješolskega, ki jo zavzemata v javnosti, opustiti.

Zgladila pa so se nekatera versko kulturna in socialna nesoglasja in dosegla se je baza skupnega delovanja med akad. mladino s tem, da se je dovolilo posmeznim strujam osnovati pod okriljem »Adrije« svoje klube. Samoposebi se razume, da je »Adrija« izgubila svoj predvojni značaj svobodomiselnega akademskega društva in postala strokovno akademsko društvo.

Razvoj dogodkov je pokazal, da se pravzaprav nismo niti zavedali, kak odločilen korak smo napravili, ko smo dovolili snovati razne klube. S pojavom Kluba krščanskih socialistov v društvu ni bila dana

baza za mirno, složno delo v društvu. Klub je nastopal na zunaj popolnoma samostojno, včasih celo brez vednosti odbora, zato je tudi dobil od slednjega ukor. A nesoglasja so naraščala!

Na izrednem občnem zboru, dne 25. sep. 1921. se je pri slučajnostih pokazala ostra opozicija proti samostojnemu javnemu delovanju tega kluba. Ker pa ni bila točka o klubu na dnevnem redu, se ni moglo nič odločilnega sklepati glede kluba; pač pa je zbor naložil odboru, da *prepove nastopati klubu kot takemu samostojno v javnosti, kar pa prireja, naj priredi le kot »Adrija«*, a na noben način ne kot klub. To je odbor vestno izvršil, a klub (njegovo načelstvo) se pozivu ni pokoril! Da so bile te razmere nevzdržne je samoobsebi umevno. Radi tega je opozicija nasproti klubu naraščala bolj in bolj ter na zadnjem občnem zboru, 6. VIII. t. l. je bilo vprašanje o nadaljnjem delovanju kluba na dnevnem redu. Ker se tov. Prinčič (blag. K. K. S.) ni smatral pooblaščenim — klub K. S. ni poslal svojega zastopnika s polnim pooblastilom na občni zbor, da bi vsaj mogel sklepati oz. pogajati se o nadaljnjem obstoju in delovanju tega kluba, ker že ni poslal nobenega, ki bi zboru poročal o delovanju kluba — pristati na predlog, da klub spremeni *obliko* svojega delovanja - ni bil namreč v to pooblaščen - je, vztrajal pri tem, da ostane vse tako kakor je bilo do tedaj. Seveda se je moralo napraviti neprestanim, kvarnim sporom v društvu za vsako ceno konec in varovati strogo strokoven značaj društva in to s tem, da se je ukinil klub krščanskih socialistov. Ker je to najnovejša zgodovina društvenega razvoja, nočem o tem izrekati končne sodbe, omejujem se le na gola dejstva.

Gotovo ni smisliti, da se je odbor pečal samo s temi notranjimi neprilikami, treba je bilo določiti natančen program za naslednje poslovno leto in ga tudi izvršiti. Dokazati je moral, da niso bili upravičeni in umestni glasovi, ki so se od raznih strani slišali zadnje dve leti pred pomladitvijo »Adrije«, da je goriška omladina krenila s pota idealnih stremljenj in dela za narod. Zavedal se je politično-kulturnega in splošno gospodarskega položaja, v katerega je prišel goriški narod s pridružitvijo k Italiji, ki kliče goriško akademsko mladino na nove dolžnosti. Uvidel je, da zahteva obstoj jezika in narodno-kulturnega življenja izrednega delovanja in požrtvovalnosti, predvsem pa novih, jačih in uspešnejših metod, kakor se jih je dosedaj upotrebljevalo.

V okvir notranjega delovanja spada predvsem skrb za ustanovitev društvene čitalnice in knjižnice. Požrtvovalni marljivosti odbora se je zahvaliti, da se je ta naklep kmalu posrečil. Tekom par tednov smo že imeli društveno knjižnico s 138 knjigami, deloma znanstvene, deloma leposlovne vsebine. A tudi čitalnica je vidno napredovala. Tekom časa je število naročenih časopisov in revij doseglo štev. 16. (Prihajali so nekateri brezplačno, drugi proti plačilu poštne; »Edinost«, »Goriška straža«, »Slovenski narod«, »Jutro«, »Jugoslavija«, »Slovenec«, »Slobodna tribuna«, »Službene novine« »Lavoratore«, »Ljubljanski zvon«, »Njiva«, »Rivista di Milano«, »Rassegna dei studi sessuali«, »L'Europa orientale«, »Prosveta« in »Čuk na palci«. Naprosil je za pošiljanje še uprave drugih listov in revij, a jih vsled previsoke naročnine ni mogel naročiti.)

Društveni program in notranji imperativ našega dijaštva sta narekovala odboru, da je zlomil okvir izključno notranjega delovanja v društvu in je društvo stopilo s svojim delom v javnost, med ljudstvo. Klub krščanskih socialistov je priredil 4 javna predavanja pri Jelenu v Gorici, ki so prav lepo uspela. Ni pa ostalo le pri tem! Nacionalne prilike, socialna in gospodarska kriza, ki preti in ki se že uspešno zajeda v naše ljudstvo, zahteva idejne in temeljite študije. Poglobitev v navedena vprašanja je smatral akademičen naraščaj za svojo najresnejšo in najsvetejšo dolžnost. Tudi odbor »Adrije« se je zavedel važnosti trenutka in svojih nalog ter sklenil prirediti v septembru 1921. l. prosvetni tečaj v Gorici, ki naj bi bil prvi idejni zbor goriškega dijaštva po vojni. Prizadevanje in trud prirediteljev ni bil brez uspeha, tečaj je potekel sijajno. Toda poslušajmo poročilo »Edinosti«, z dne 29. sept. 1921, kaj sodi o tem dogodku:

Prosvetni tečaj akad. fer. društva »Adrija« v Gorici.

Kar je bilo pred vojno nemogoče, je goriško dijaštvo sedaj izvršilo. Zbralo se je k dvadnevemu Prosvetnemu tečaju 16. in 17. 9. v Gorici in razpravljalo je z resno zbranostjo nastavljen vprašanja. Od vseh strani so se v zadnjih dveh letih slišali glasovi, da je goriško dijaštvo zapustilo pota idealnih stremljenj in javnega dela za narod. Toda s prosvetnim tečajem je naša omladina pokazala, da ni samo našla višine pred vojno, nego, da je docela spremenila smer delovanja. Okvir izključno trajnega delovanja v društvu hoče zlomiti ter ustvariti primorsko dijaško gibanje z določenimi programi.

Ko so se v poznem poletju zbrali goriški akademiki in pomladili »Adrijo«, tedaj je nastalo vprašanje, kako delovati. Na občnem zboru v juliju so se izgladila nekatera verskokulturna in socialna nesoglasja. Določil se je okvir, v katerem bi moglo dijaštvo vseh struj složno delovati, v kolikor mu je delo za jugoslovnski narod na Primorskem vrhovni smoter.

Uvidelo se je, da preti primorskim Jugoslovcem največji udarec, ako njegova mladina izgubi zvezo s cilji lastnega naroda. Da se temu izognemo, moramo organizirati jugoslovnsko dijaštvo srednjih in visokih šol na Primorskem in ga prešiniti z ljubeznijo lastnega udejstvovanja v narodu. Tako dijaško gibanje bo najboljši odporni val proti raznarodovalnim nakanam tujega učiteljstva. Prvi temelj združitvi in programu prim. dijaštva je postavil prosvetni tečaj 16. in 17. septembra t. l. v Gorici. Trud, ki je bil žrtvovan v ta namen, ni bil zaman. Tečaj je uspel sijajno. Predavanja so bila miselno globoka. Tečaju so prisostvovali odposlanci iz Trsta in Idrije, učitelji in goriški srednješolci. Domači akademiki so bili številno zastopani.

Stud. iur. Josip Pavlin, predsednik »Adrije«, je v pozdravnem govoru opisal dosedanje dvomesečno društveno delovanje in cilje, katere jih je s tečajem postavilo. S takimi zbori se bo primorsko dijaštvo spoznavalo, združevalo in se bo pripravilo za poznejše javno delovanje.

Predavanje stud. fil. R. Bednarika o socializmu se je odlikovalo z jezikovno in vsebinsko dovršenostjo. Razmotrivanja je uvedel z dokazom, da spada v sistem raznarodovalnih sil, ki pretijo s poginom našemu življu in življenju na primorski zemlji tudi ekonomska in socialna kriza, v katero nas je objem nove države zanesel.

Ekonomsko nevarnost je odvracati z ekonomskimi sredstvi. Od tod izhaja nujnost študija socialnega vprašanja. Prvi del predavanja je osnoval na načela socialne filozofije krščanstva. Izkoriščanje človeka po človeku je načelno zavrženo. Krščanska etika je odkrila človeštvu absolutno vrednost osebnega življenja. V socialnem oziru pa sledi načelu kar največje blaginje za vse. Z drugim delom svojih izvajanj je predavatelj nanizal nazorne analize poedinih socialnih sestavov, kapitalizma, socializma in krščanskega socializma. Kapitalizmu je posameznik vse. Zanj zahteva absolutno svobodo. Vsled tega je nositelj neizprosnega izkoriščanja in socialne bede, v kateri biva večina sodobnega človeštva. Socializem je obratno ekstrem na socialno stran. Njemu je družba vse, posameznik nič. Socializem pa prezira faktor duševnosti v gospodarskem življenju. Družabni prepoved in ozdravljenje bo prineslo šele vstajenje etične notranjosti človekove. Priznana in neoporečeno pa je krščansko historično najsilnejši vir idej ljubezni, požrtvovanja, pravičnosti. Zato teorija krščanskega socializma.

V debato so posegli stud. art. Čargo, predavatelj in drugi. Prvi je omenil, da si krščanstvo ni steklo Bog zna koliko zaslug za sodobno človeštvo. Priznavati je treba, da je socializem storil za proletarske množice neizmerno dobrega. Cerkev je često nasprotovala temu pokretu. Predavatelj je odgovoril, da je treba Cerkev in njene historične predstavnike ločiti. Sicer pa je za nas glavno, da ima cerkev in vera odrešilna sredstva za ozdravljenje sodobnega človeštva. V debato je posegel tudi prof. Birsa, ki je pohvalil teoretični interes, ki ga dijaštvo kaže za socializem. Vendar je enostavni prenos kriz in teorij, ki se javljajo pri velikih narodih, na naše domače razmere apriorističen in zato brez večje aktualnosti in vrednosti. Pravi, da bi morali na pr. primorski Jugoslovenci videti in govoriti o tisti socialni in ekonomski krizi, ki dejansko v našem narodu obstaja. Proučavati bi morali socialno sestavnost naše vasi in našega trga. Ugotoviti statistično obseg izkoriščanja v domačem veleposestvu in v industrijah v mestih. Poiškati statistično vzroke gospodarskega propada našega kmetijstva. Na taki realni, izkustveni bazi se bo moralo nastaviti načrte za povzdigo kmetijske produkcije, za odpravo kolonstva itd. Na ta način moremo ugotoviti, kaj je pri nas socialno bolehnega. Tem realnim krizam bi se morali naši akademiki posvetiti. Zadržniški gospodarski red je edini pozitivni izhod iz gospodarstva sedanosti. Dvignil bo konsum in produkcijo, kar je cilj in zdravilo. Takega gospodarskega reda pa ni mogoče ustvariti z dekreti in tudi ne z državnimi. On mora vzrasti iz socialne delavnosti ljudstev samih. Socialistična kritika kapitalizma je nepopolna. Ni še dokazala, da bo socialna kriza kapitalizma in industrijalizma z odpravo zasebne lastnine izginila. Odstotek, ki ga zasebni kapitalist porabi za lastno gospodarstvo, je nemoralen, ali vendar le minimalen v primeru s kapitali, ki ga ljudstva razsipajo na pr. v alkoholu in nikotinu.

V soboto predpoldne se je tečaj nadaljeval s predavanjem prof. Birse o ideji naroda. Narodnostno vprašanje je za primorske Jugoslovence najbolj pereče in izredno zanimivo. Primorski narod je namreč prišel v območje stare in bogate italijanske kul-

ture in bo moral proti njej braniti nadredno vrednost lastnih kulturnih ciljev na temelju jugoslovenske narodnosti. Zgodovina narodov je razdeljena na dva dela. V prvi dobi je narod in narodnost učinek zgodovinskih in socioloških sil. V drugi dobi nastaja v narodu narodnostno čustvo kot akcijska energija novega življenja in preporoda. V duševnost narodov plame nekako epidemično zavest narodnosti in postane izvor in izhodišče kulturnega vstajenja. Nacionalizem je v tem oziru svetovnozgodovinski pojav kot n. pr. renesančno življensko čustvanje, ali revolucionarna duševnost narodov po svetovni vojni, ali verski pokreti. V takih razpoloženjih se narodi dvignejo z velikimi etičnimi pogoni. Vidiijo v ideji naroda zapopadeno ideologijo celotnega tostranskega življenja. Narodnostna misel postane nositelj življenskih ciljev v telesu enega naroda. Seveda ti cilji ne smejo biti omejeni na telesno vzgojo, na veselice in na rodoljubarske frazeologije. V njej morajo nastopiti najplemenitejše ekonomske, politične in kulturne ideje sodobnega človeštva. Nacionalnokulturna usmerjenost duševnega življenja narodov je neovrgljivo dejstvo svetovne zgodovine. Notranjost človeškega bitja se ne more formulirati brez prehoda skozi nacionalno življenje. Kultura, ki bi ne bila stvorjena iz enotnega sistema jezikovnih doživljanj, je nonsens. Nacionalna misel družbi ljudstva enega jezika na delo za enotne cilje javnega, gospodarskega, socialnega in duhovnega življenja. Apoteoze dela za narod so podali ruski modroslovci pripisujoč slovanskim narodom mesijansko poslanstvo za človeštvo bodočih stoletij. V slovanskih narodih je neizmerno bogastva, mladosti, zdravja in moralne energije krščanstva.

Pri debati so sodelovali zlasti učitelj Drekonja, Grahli in drugi. Učitelj Drekonja je izrazil dvome, da bi ideja naroda bila vrhovnega značaja. Misli, da je nad narodi človeštvo. V tem pomenu razumeva knjige sodobnega kulturoslavca F. W. Foersterja. Predavatelj mu je odvrnil, da se človečanske ideje morajo realizirati v narodih. Samo ti tvorijo realno bivajoča akcijska polja za najgloblje sanje človeškega duha. Take misli se imenujejo človeštvo. Napram komunizmu je debata ugotovila, da je kvečjemu ekonomski, politično upravni in državni ideal. Ostanejo še ideali duševnega, moralnega, religioznega življenja. Politična praksa komunizma hoče na Primorskem udušiti interes za kulturne dobrine nacionalnega življenja. V najboljšem slučaju pa bi komunizem zavlada, ko bi Primorci že davno bili raznarodeni. Sedanja realnost je proti nam. Ako čakamo na komunistično gospodstvo brez odpornosti in skrbi za lastni jezik, tedaj narodno propademo, predno doživimo narodno svobodo, ki jo komunizem obeta. Tak je zaključek časovne kalkulacije.

V soboto popoldne je čital stud. jur. Josip Pavlin svoja bistra razmišljanja o javnem delovanju dijaštva. Očrtal je zgodovino dijaških gibanj in raznovrstne dijaške programe, začevši z romantiki. Nato je prešel k sodobnim nalogam primorskega dijaštva. Primorska omladina se mora organizirati v sklenjeno enoto, da se bo medsebojno pospeševala ter da bo kot jako telo mogla nastopati v javnosti. Ako uspemo postaviti temelje in spraviti v tek zvezo in gibanje vsega srednje- in visokošolskega dijaštva na Primorskem, z dijaškimi zbori, z krožki na zavodih, s predavanji, z revijo in publikacijami, tedaj ustvarimo

v omladini neusahljivo semenišče ljubezni in dela za narod. Le na ta način zamoremo v narodnem intelektualnem naraščanju vzbuditi ustvarjajočih energij.

Debata je bila izredno zanimiva in pomembna. Prof. Birsa želi, da bi se čimprej začela izdajati revija primorskega dijaštva če drugače ni mogoče, kvartalno ali semestralno. V njej naj si visokošolci popisujejo izkustva in vtise, ki jih prejemajo na šolah in v velikih kulturnih centrih, v Rimu, v Milanu, na Dunaju, v Pragi, v Ljubljani. Tako se bodo teoretično pripravljali na prosvetna predavanja, s katerimi bodo morali čimprej med narod.

Predavanje stud. phil. Nemca »Kaj je življenje« je bilo bolj filozofično zapopadeno. Po naštevanju različnih filozofičnih nazorov je prišel do sklepa, da je življenje posameznika brez misla, ako ni urejeno tako, da se čuti napram eni, nadnaravni sili odgovorno. Vseeno je, kako imenujemo to silo, ali Bog, ali Jehova ali Buda. Verstva so med seboj ekvivalentna. Kajti bilo bi nemoralno, ako bi se budist ne mogel zveličati v krščanskem smislu ali kristjan v budistovskem. Ker je bilo še predavanje stud. art. Čarga na dnevnem redu, se je debata o teh abstraktnih in težkih vprašanjih opustila.

Mladi impulzivni stud. art. Čargo je v nadurnem govoru s sugestivno vernostjo prikazal impresionistični svet Groharjev in Jakopičev. Udeležence »Prosvetnega tečaja« je očaral s prelestjo delovanja za narod in njegovo veličino, katera je bila utelešena v delih in življenju navedenih slovenskih upodabljalnih umetnikov.

Sledeča debata je razčistila pojem impresionizma. S tem je bil program prvega zbora goriške omladine izčrpan. Prisotna g. Doktorič in g. dr. Bitežnik sta v vznešenih besedah izrazila udeležencem priznanje za mlado življenjsko in hotenje, ki se je pred njihovimi očmi porajalo z novimi in neomadeževanimi ideali. Predsednik je zaključil prosvetni tečaj, zahvaljujoč se vsem, ki so sodelovali in pripomogli, da se je zbor tako vzorno obnesel in izrekel živo vero, da bodo semena prosvetnega tečaja skoro dozorevala.

Tako poročilo.

Tudi težki materialni položaj našega dijaštva ni mogel iti brez vsakega odmeva mimo »Adrije«. Na sestanku zastopnikov društva »Balkan« v Trstu, »Prosveta« v Idriji in »Adrija« v Gorici 17. sept. 1921, pri »Jeleni« v Gorici se je na predlog predsednika »Adrije« sklenilo ukiniti vse podpirne sklade akad. fer. društev v Julijski Krajini in centralizirati vse podporništvu potom posebnega Podpornega društva, ki bi delilo razne podpore, reguliralo dijaški trg, skratka ustvarilo sistem podpiranja. »Adrija« je tedaj prevzela vso skrb, da ta naš skupen ideal uresničimo; pozneje je v soglasju z vsemi navedenimi društvi prevzelo nase to nalogo akad. fer. društvo »Balkan« v Trstu. Tam je pač bil dejanski položaj veliko ugodnejši, ker je »Balkan« deloval kot redno akademsko društvo, torej tudi med šol. letom, kar se od »Adrije« ne more pričakovati.

Ko je prepustila »Adrija« glavno skrb »Balkanu«, ni ostala v nadaljnem snovanju čisto brezbrizna, temveč se je živo zanimala za vprašanje, ki je bilo za vse dijaštvo najvišjega pomena. Imela je več sestankov, na katerih so s potrebno resnostjo in zbrano stjo razpravljali o tej ustanovi in poslala na konferenco »Dijaške matice«, svojega zastopnika predsed-

nika, ki je tam iznesel predloge »Adrije«. Ni nobenega dvoma, da bo društvo tudi tedaj, ko bo »Dijaška matice« ustanovljena, pospeševalo razvoj in napredek te organizacije.

Ob priliki prosvetnega tečaja v Gorici 17. 9. 1921, se je tudi sklenilo, naj do tedaj samostojna — a od oblasti še ne priznana — »Počitniška zveza« postane odsek goriške »Adrije«. Formelno je to potrdil in vzel na znanje izredni občni zbor 25. sept. 1921, ki je tudi izvolil odseku načelstvo (načelnik Josip Pavlin, tajnik Rasto Nemeč, blagajnik Hinko Valtrič). Da je imela P. Z. pod novim okriljem in vodstvom hvalevreden uspeh dokazuje »Almanah P. Z.« za l. 1922. (uredil ga je Pavlin Josip), ki je 4-5 krat večji kot lansko leto. A tudi število rednih članov je narastlo.

S tukajšnjimi (primorskimi) akademičnimi fer. in goriškimi slovenskimi društvi je živel »Adrija« v najlepši slogi, zlasti ji je bil zvest tovariš bratsko akad. fer. društvo »Balkan« v Trstu; a tudi z akad. fer. društvom »Istra« v Pazinu in akad. podpornim društvom »Prosveta« v Idriji je bila v najtesnejših stikih. Poleg slovanstva so nas z njimi vezale tudi skupne težnje, skupni cilji, skupna skrb in briga za izobrazbo našega naroda. Da bi se dosegla čim ožja zveza med akademskimi društvi in omogočila enotnost delovanja smo zamislili periodične sestanke zastopnikov (navadno odbornikov) akademskih ferialnih društev v Jul. Krajini. Prvi sestanek je bil 15. avgusta 1921, v Divači, ki je bil združen z izletom društva »Balkan« v Trstu. Zbrali so se zastopniki vseh akad. fer. društev, imenom »Adrije« se ga je vdeležil predsednik Pavlin. Sprejelo se je več raznih važnih predlogov. Zboru je predsedoval predsednik »Balkana« tov. Ravbar.

Temu sestanku je sledil drugi v Gorici; združen je bil s prosvetnim tečajem 16. in 17. sept. 1921. Prisotni so bili zastopniki vseh akad. fer. društev razen društva »Istra« v Pazinu, ki je poslalo pismen pozdrav in obljubilo sklepe naknadno potrditi.

»Adrijo« sta zastopala predsednik Pavlin in tajnik Nemeč; sestanku je predsedoval predsednik »Adrije«. Sklenilo se je na predlog zastopnika »Balkana«, kakor sem že zgoraj omenil, naj postane P. Z. odsek goriške »Adrije«, dalje gori omenjeni sklep o podporništvu. »Adrija« se naj potruži da uspemo izdajati dijaško glasilo v Julijski Krajini. A ta misel je bila pač nekoliko preidealna za naše razmere. Zato se je predsednik »Adrije« obrnil na konsorcij »Prosvete« in prosil, da dá dijaštvu posebno rubriko v svojem listu, kjer bo prinašal članke dijaške narave. Sodelovalo je dosedaj žal le društvo »Adrija« s svojimi raznimi noticami in Pavlin s par članki. Upati pa je, da se bo krog sotrudnikov med dijaškimi vrstami v doglednem času primerno razširil.

Ko se je v letošnjih velikih počitnicah zopet zbralo goriško dijaštvo v naročju svoje »Adrije«, je bilo na odboru, da pripravi vse potrebno za občni zbor. Na raznih sestankih in odborovih sejah se je končno sprejel sklep, da proslavi društvo dvajsetletnico svojega obstoja na sledeči način:

1.) 27., 28. in 29. avgusta 1922 se vrši drugi prosvetni tečaj na Nanosu; 2.) 9. septembra zboruje izredni slavnostni občni zbor; 3.) istega dne zvečer priredi društvo akademijo s plesom v »Trgovskem

domu« v Gorici. Poleg proslave bo treba držati javna predavanja po deželi. Za predavanja so se oglašili sledeči tovariši in starešine: Simoniti Alojz: Narodna higijena; Lasič Ivo: Kužne bolezni; Sardoč Dorče: Spolne bolezni; Čibej Karlo: Zemljiška knjiga; Prinčič Ivan in Pavlin Josip: O združništvu; Dr. Birsa Karlo: O narodnem gospodarstvu.

Iz tega se jasno vidi da je bilo delovanje v prvem letu po vojni jako plodonosno. Zbirali so se v društvu mladeniči, se navduševali v rodoljubju in se pripravljali na delovanje med ljudstvom, ter tudi dejansko delovali. Visoko je splapolal plamen dijaškega idealizma! Tudi tu zamoremo opaziti moč ideje,

ki je pred vsem drugim merilo napredka. Mogočne stavbe, velikanski spomeniki, po katerih se sodi napredek, se strejo v prah, ideje pa ostajajo, podžigajo in vsodbujajo k borbi proti vsem silam in napadom; izhajajo iz teh bojev zmagovite ter žive naprej. Tudi v »Adriji« opazamo gigantsko moč ideje; zgodovinski dogodki niso šli brez odmeva mimo nje, tudi v njej se vrši preobrat, društvo je krenilo na stanovsko polje. S tem pa ni postala »Adrija« nezvesta svojim načelom in tradicijam, ampak bo vršila tudi vnaprej nalogo, ki so ji jo načrtali ustanovitelji pred dvajsetimi leti, v novi, toku časa primerni obliki.

DRUŠTVENA KRONIKA.*

1902.

Goriški slovenski visokošolci sklenejo ustanoviti svoje »Akademično ferijalno društvo »Adrija« v Gorici z naslednjim namenom: »družiti slovenske visokošolce s Primorskega, pospeševati med njimi prijateljske vezi, vzbujati smisel za razna vprašanja, tikajoča se socialno-kulturnega napredka slovenskega ljudstva, širiti med ljudstvom izobrazbo ter gojiti tesno vez med njim in dijaštvom. — V to svrhu prireja društvo prijateljske sestanke s predavanji za člane, izlete, veselice in ljudska predavanja ter izdaja brošure.

19. IX. je namestništvo v Trstu odobrilo društvena pravila s sledečim odlokom: Št. 2457 = 1902

Pr.

V smislu § 9. zakona od dne 15. novembra 1867. drž. zakon št. 134 se potrjuje, da »Akademično ferijalno društvo »Adrija« v Gorici po predstojenih pravilih postavno obstoji.

V Trstu, dne 19. septembra 1902.

Za c. kr. namestnika
Schwarz l. r.

1910.

22. = XI. sklene občni zbor prirejati redne društvene sestanke; pospeševati stike s kmečkimi fanti; poslati primorskim poslancem na Dunaju resolucijo, v kateri jih prosi, naj odločno zahtevajo slovensko univerzo v Trstu. Adrijaši vstopijo v odbor za ljudsko štetje.

28. XII. se ustanovi predavateljski odsek. Sklene se nabirati knjige za ustanovitev knjižnice v Krminu in Gradiški.

1911.

23. = III. se določi prirejati redna predavanja v sredah. 18. = XII. se osnuje na pobudo »Adrije« v Gorici ljudska univerza po vzoru italijanske.

1912.

20. = I. se sklene naprositi uprave raznih listov, da pošiljajo list brezplačno, par dni nato (24.) se že ustanovi čitalnica in knjižnica skupno z goriškimi sredješolci. Sedež je prostorih »Prosvete«. Adrija

je prevzela knjižnico »Prosvete« v svojo oskrbo. Ker je priobčila »Soča« radi predavanja Dr. Tume pri »Adriji« neumesten pamflet v svojem listu, se sklene, da ne pošlje društvo letos nobene notice več v ta list; vsa društvena obvestila bo priobčevalo le v »Edinosti« in »Slovenskem Narodu«.

12. = III. določi odbor, da je čitalnica pristopna vsemu naprednemu dijaštvu — naj je organizirano ali ne — proti mesečnemu prispevku 20 h, a tudi zasebnikom proti mesečnini 50 h.

5. = V. Sestavi se zopet predavateljski odsek, ki naj napne vse sile, da se bodo vršila redna predavanja.

19. = IX. sklene občni zbor, da znaša prispevek za čitalnico semestralno 1 K; naj društvo osnuje svojo znanstveno knjižnico; da se izvoli 5 članski odsek z nalogo, da uredi vse potovalne knjižnice (5) in jih eventualno pošlje na stara mesta. Adrija sodeluje pri svetličnem dnevu v prid podpornemu društvu »Radogoj«.

26. = IX. sprejme »Adrija« pod svojo oskrbo »Obrambno razstavo«; po dva in dva člana sta razkazovala občinstvu razstavljene predmete.

22. = X. naroči odbor 10 društvenih trakov (belo = modro z zlatimi črkami »Adrija«.)

26. = X. se sestavi predavateljski odsek za predavanja po deželi. V društvu se ustanovi »Šahovski klub«, pristopnina 20 h.

10. = XII. izbere odbor stalnega časnikarja.

1913.

Sedež »Adrije« se prenese v ulico Sv. Ivana 7. Društvo zbere statistiko uradništva v Goriško-Gradiščanski

12. = XII. se sklene podariti pesniku Župančiču, ob priliki njegovega prihoda v Gorico v dar 100 kronski zlat in venec.

1914.

10. I. se vrši izredni občni zbor, ki sklene, da priredi Adrija Dijaški ples; da je treba čimpreje ustanoviti knjižnico v Tržiču. Ker je odbor ča-

*) Omenil sem že v uvodu, da nimam na razpolago društvenega arhiva, iz katerega bi posnel podatke za zgodovino; iz istega vzroka moremo tudi društveno kroniko podati le v nepopolnem obsegu. Do leta 1910 ne morem omeniti nobenih dogodkov, od tega leta naprej pa že datira zapisnik, iz katerega črpam naslednje.

kal po nasvetu nekaterih starešin in gospodov iz Tržiča, da izvrši načrt, ko bo otvorjena slovenska šola v Tržiču, ni prišlo do izvršitve, ker je med tem izbruhnila svetovna vojna.

28. II. sklene odbor poslati na ples tržaških akademikov predsednika Veluščka in Pečenkota.

26. IV. se je vršil shod celokupnega slovenskega dijaštva, v imenu naprednih akademikov je govoril v Trgovskem domu v Gorici: »Adrijaš« Se-dej, otvoril pa ga je predsednik »Adrije« V. Velušček. Shod je bil zelo številno obiskan.

15. VII. se je izvršila hišna preiskava po politični komisiji. Preiskali so vse časopise, nato so zahtevali korespondenco; a ker ni imel predsednik pri sebi ključ, so s silo (s sekuro) odprli vse za- boje in preiskali ter prelistali vsako društveno knjigo in stare časopise. 16. je šel predsednik na policijo in zahteval, naj mu navedejo razloge, ki so oblast napotili do preiskave ter mu napravijo po- trdilo, da niso ničesar našli. A tega mu niso dali z motivacijo, da niso dali nobenemu društvu.

17. VII. sklene odbor soglasno vložiti protest in kazensko ovadbo proti ovaduhom radi zlo- rabe uradne oblasti; predsednik vloži protest osebno pri g. svetniku Rebeku, glavarju v Gorici. Adrija pošlje »Sokolu« v Ljubljano 1 kamen (10 K). Tega dne je bila zadnja seja pred vojno.

1920.

10. II. skliče predsednik Velušček v Ljubljano sestanek, a se ga ni vdeležil nihče, ker so bili aka- demiki vsled vojne razkropljeni.

13. VI. Sestanek goriških visokošolcev na uni- oživljenja »Adrije«. Izvoli se pripravljalni odbor, ki sprejme arhiv, a vse to vrne pozneje predse- dniku, ker mu poskus obnove društva ni uspel.

1921.

25. III. skliče Pavlin sestanek goriških akade- mikov in starešin na stanovanju dr. Birse, da se obnovi »Adrija«. Pavlinu se naloži, da se natančno informira, kdo ima arhiv in premoženje »Adrije«, obenem se ga pooblasti, da sprejme vse društveno imetje od tedanjih imetnikov. Ugotovi se, da je vsled vojne uničeno vse društveno premoženje, ki je ostalo v ulici Sv. Ivana, ker je hiša porušena.

13. VI. Sestanek goriških visokošolcev na uni- verzi v Ljubljani (tu se lahko zbere največ goriških akademikov), kjer se izvoli pripravljalni odbor.

20. VII. predloži Pavlin društvena pravila oblasti.

24. VII. se vrši prvi občni zbor »Adrije« po vojni. Potrди spremembo pravil, ki pa je le formel- nega značaja. Članarina znaša letno 1 liro. »Adrija« izgubi svoj predvojni značaj svobodomi- selnega akademičnega društva in postane strokov- no akademsko društvo. Dovolji se osnovati vsaki struji pod okriljem društva svoj klub.

30. VII. Ker ni mogoče dobiti lastne društvene sobe, naprosi odbor G. S. O. za souporabljanje njene društvene sobe, ki nam dovoli uporabo vsak dan — razen nedelje — v dopoldanskih in popoldanskih urah. Knjige se prenesejo v lokal G. S. O. in društvo naroči takoj najvažnejše časo- pise in revije iz Italije in Jugoslavije.

15. VIII. je priredil »Balkan« v Trstu izlet v Škocjansko jamo. Z izletom je bil združen prvi sestanek zastopnikov akademičnih ferialnih dru-

štev v Julijski Krajini. V imenu »Adrije« se je iz- leta in sestanka vdeležil predsed. tov. Pavlin; pred- sedoval je predsednik »Balkana« B. Ravbar. Med drugim se je sklenilo, naj društveni odbori raz- pravljajo o »Počitniški zvezi« in pošljejo na pri- hodnji skupni sestanek zastopnike s polnimi po- oblastili. Oficielnemu delu je sledila intimna, ne- prisiljena zabava, ki bo nedvomno vsem ostala v prav prijetnem spominu.

16. VIII. je umrl društveni starešina Konrad Klanjšček; pogreba, ki se je vršil 18. avg., se je vdeležila »Adrija« korporativno, bilo je tudi precej gg. starešin. Društveni pevski zbor, pomnožen z ne- katerimi pevci Pevskega in glasbenega društva v Gorici je pod vodstvom glasb. učitelja in sklada- telja g. E. Komela zapel dve žalostinki v slovo, starešina g. prof. Birsa pa se je od ranjkega poslo- vi z lepim in ganljivim nagrobnim govorom.

21. VIII. V očigled dejstvu, da ni v Gorici od- prte nobene javne knjižnice, sklene odbor izposo- jevati knjige iz društvene knjižnice tudi podpor- nim članom; podporni član pa postane vsakdo, ki plača letno 2 L. — »Adrija« pošlje tov. Doljaka v Kobarid k odkritju obnovljenega spomenika pe- snika Gregorčiča. — Na sestanku precizira pred- sednik stališče »Adrije« napram srednješolcem: društvo jim da radevolje brezplačno na razpolago društveno čitalnico in knjižnico, tudi jim pojde društvo v vsakem oziru na roko, a organizirajo naj se sami, iz lastne iniciative.

25. VIII. se otvori društvena čitalnica in knjiž- nica.

30. in 31. VIII. se vrši nabiralna akcija v prid »Adrije«. Prispevalo je z denarnimi prispevki mno- go ustanov in privatnikov, kar dokazuje veliko za- nimanje in naklonjenost javnosti napram društvu.

16. in 17. IX. priredi »Adrija« 1. prosvetni te- čaj pri Jeleni. Po tečaju bi se imel vršiti komerz, a je moral odpasti, ker ni bilo mogoče dobiti no- bene dvorane (fašisti so namreč požgali »Narodni dom« pri Sv. Ivanu v Trstu in raditega se je vsak lastnik dvorane bal dati svojo dvorano na razpolo- go). Ob tej priliki so zborovali zastopniki vseh a- kad. fer. društev v Jul. Krajini (II. sestanek). Pred- sedoval je predsednik »Adrije« tov. J. Pavlin. U- speh priobčujem na drugem mestu.

25. IX. Izredni občni zbor sprejme na znanje sklepe zadnjega (II.) sestanka. Po dolgotrajni de- bati o delovanju »Kluba krščanskih socialistov«, se končno sprejme predlog, naj klub deluje le pod imenom društva. Voli se načelstvo »Počitniš- ke Zveze«, prvi načelnik je tov. J. Pavlin.

20. XI. potrди generalni civilni komisariat v Trstu društvena pravila z odlokom od 20. XI. št. 055a/6188.

1922.

14. IV. sestanek »Adrije« v Gorici, ki razprav- lja o Dijaški matici in sprejme nekatere predloge, ki naj jih iznesejo zastopniki »Adrije« na konfe- renci »Dijaške matice».

21. VII. sklene odbor proslaviti 20 letnico Adrije. Predsednik Pavlin naprosi konsorcij »Pro- svete«, naj prepusti Adriji avgustovo številko, da priredi slavnostno številko »Prosvete«. Sestavi naj tudi primeren poziv v julijevi številki »Prosvete«. Med počitnicami bo držala »Adrija« več predavanj po deželi; določijo se tudi imena predavateljev in

teme predavanj. Tozadevno obvestilo za »Prosveto« sestavi predsednik.

24. VII. predsednik »Adrije« se vdeleži imenom društva občnega zbora »Balkana«, ki se je vršil v Dornbergu.

6. VIII. zboruje XIV. redni občni zbor, ki ukine na Viller-Jugov predlog Klub kršč. socialistov; sklene, da pristopi društvo v »Zvezo prosvetnih društev«; odobri vstop predsednika Pavlina v pripravljajni odbor »Zveze«. Članarina se zviša na letnih 5 lir, prispevek starešin na letnih 25 lir.

27., 28., 29. XII. se je vršil II. prosvetni tečaj na Nanosu, otvoril ga je predsednik Viller z nekoliko ponesrečenim govorom, a slab začetek je zatemnil prav lep potek tečaja, ki je uspel primestroma jako dobro.

H koncu kronike se mi zdi umestno omeniti, da je 30. avgusta par krščansko-socialnih visokosolcev prijavilo radi sklepa občnega zbora z dne, 6. VIII., s katerim se je ukinil njihov klub, svoj izstop iz »Adrije«. Istega dne so priobčili v Goriški straži precej bojevit članek, ki v ostrih besedah napada »Adrijo« in končno poziva vse krščanske socialiste, naj vstopijo v na novo se snujajočo »Dijaško zvezo«. Odbor »Adrije« je naložil predsedniku Villerju, naj sestavi odgovor, ga skupno s Pavlinom pregleda in pošlje uredništvu »Straže«, da ga priobči. Članek povdarja, da je društvo stanovsko in ne trpi pod svojim okriljem nikakih strankarskih bojev ter poziva vse dijaštvo, ki je za mirno, složno delo med narodom, da vstopi v »Adrijo«.

IMENIK^{*)}

bivših in sedanjih članov akad. fer. društva Akad. »Adrija« v Gorici.

Kot starešine so vstopili deloma ob ustanovitvi, deloma pozneje:

1. Dr. Treo Dragotin, odvetnik v Ljubljani
2. Dr. Tuma Henrik, odvetnik v Gorici
3. Dr. Gregorčič Anton, dež. odbornik v Gorici
4. Dr. Šorli Ivo, pisatelj v Ljubljani
5. Dr. Janc Igo, odvetnik v Mariboru
6. Artur Lokar, notar v Ajdovščini
7. Dr. Gruntar Rudolf, odvetnik v Cerknem
8. Dr. Pikel B., zobozdravnik v Gorici †
9. Plohl, šolski svetnik v Gorici †
10. Omerza Niko, profesor v Ljubljani
11. Dr. Puc Dinko, odvetnik v Ljubljani
12. Mástnak Martin, profesor v Celju
13. Seidl Ferdinand, profesor v Novem mestu
14. Dr. Franko A., odvetnik v Gorici † 1921
15. Bežek Viktor, ravnatelj učiteljsišča v Gorici, potem v Ljubljani †
16. Dr. Žerjav Gregor, minister za soc. politiko v Beogradu
17. Komavec Albert, sodni svetnik v Gorici

B. REDNI ČLANI

I. društveno leto 1902/03

Predsednik Reja Izidor

1. Berbuč Bogomil, glavar v Medjimurju, † 1920
2. Cigoj Anton,** sodni svetnik v Novem mestu † 1922

Opomba: *Odločili smo se dodati temu spisu tudi imenik članov, dasi je moralo marsikatero ime izostati, dasi nismo sigurni, so-li tovariši res vstopali v »Adrijo« v istem redu, kot sledi — da bomo enkrat imeli seznam onih »Adrijašev«, kar jih moremo zbrati. Imena posnemam iz blagajniške knjige, ki je edina še ostala od ustanovitve »Adrije.« Poleg tega so mi do tega seznama pripomogli razni gg. starešine, ki se jim na tem mestu dovoljujem prav toplo zahvaliti. Zatržno upamo, da bo mogoče izdati ob drugi priliki popolnejši imenik, ki mu bo ta spis prav dobrodošel vir.*

** Imena članov prvega odbora.

3. Černic N., cand. med., † 1903
4. Fajgelj Damir, pisatelj-humorist, tajnik Županske Zveze v Gorici
5. Favetti Ivan, iur., †
6. Ferfolja Josip, dr. iur. odvetnik v Trstu
7. Gabršček Fran, dr. iur. odvetnik v Gorici
8. Gradnik Alojzij, dr. iur., pesnik in pisatelj, bivši okrajni sodnik v Gorici, sedaj v Ljubljani
9. *Ipavec Andrej*, profesor v Gorici
10. Klančič Evgen, not. kand. v Gorici, † 1914 v Podgori
11. Knez Anton, pol. komisar v Mariboru
12. *Koršič Mirko*, sodni svetnik v Gorici
13. Lavrenčič Rudolf, profesor na gimnaziji v Celju
14. Marušič Karl, dr. iur., član reparacijske komisije S. H. S. v Parizu
15. Medveš Anton, dr. iur., bivši okr. sodnik v Ajdovščini, sedaj odvetnik v Benkovacu, Dalmacija
16. Medvešek Peter, dr. iur., odvetnik v Gorici
17. Nardin Julij, profesor, hon. nast. na univerzi v Ljubljani
18. Podgornik Karol, dr. iur., odvetnik in narodni poslanec v Gorici
19. Povšič Fran, profesor v Gorici, † 1917 v Trstu
20. Premrou Vladimir, železniški uradnik v Mariboru
21. Prezel Ivan, ingeneur v Ljubljani
22. Prezel Miha, profesor v Ljubljani
23. Prezel Oskar, cand. iur., †
25. Simsič Josip, sodnik v Kopru, †
24. *Reja Izidor*, dr. med., zdravnik na Bazovici, †
26. Šantel Šaša, umetnik-slikar, profesor v Ljubljani
27. *Šorli Tomo*, notar v Podgradu, Istra
28. Vodopivec Vladislav, dr. iur., vladni svetnik v Ljubljani
29. Vošnjak Bogumil, dr. iur., poslanik S. H. S. v Pragi
30. Vuga Franc Salesy, okrajni sodnik v Vipavi
31. Žnideršič Ivan, profesor-umet.

II. društveno leto 1903/04

Predsednik Ipavec

Novo vstopivši člani:

1. Caharija V., teh., †
2. Eržen Ciril, rač. svetnik pri gozd. uradu v Ljubljani
3. Hlača Rajner, v Ameriki
4. Hrobat Hilarij, dr. iur., sodnik v Kopru, †
5. Pavliček Julij, dr. iur., generalni tajnik pri Kranjski ind. družbi na Jesenicah
6. Pirjevec Karl, dr. phil., profesor v Idriji
7. Rojic Josip, sodnik na Lošinju, †
8. Tušar Vaclav, posestnik

III. društveno leto 1904/05

Predsednik Ipavec

Novo vstopivši člani:

1. Brezigar Srečko, dr. iur., uradnik pri poslaništvu S. H. S. v Pragi
(Blagajniška knjiga, za to leto je zelo površna in ne vsebuje nobenega imena, radi tega morejo žal ostala imena članov izostati.)

IV. društveno leto 1905/06

Predsednik Medveš

Novo vstopivši člani:

1. Bobič Leopold, dr. iur., tajnik pri dež. odboru v Gorici
2. Brehli Peter, uradnik pok. zavoda v Ljubljani
3. Brezigar Milko, dr. iur., publicist v Ljubljani
4. Malnič Franc, dr. iur., pri »Jadranski Banki« v Trstu
5. Orel Vladimir, dr. iur., odvetnik v Gorici
6. Radikon Albin, sodnik v Ljubljani
7. Žigon Slavko, bivši sodnik v Podgradu, sedaj v Litiji

V. društveno leto 1906/07

Predsednik Abram

Novo vstopivši člani:

1. Abram Maks, not. kand., † med vojno
2. Bratina Josip, dr. phil., profesor in kustos na licealni knjižnici v Ljubljani
3. Černe Filip, sodnik v Komnu † 1921
4. Faninger Rihard, dr. iur., odv. kand., v Mariboru
5. Jurca Josip, not. kand., v Ajdovščini
6. Kavs Oskar, cand. iur., † 1913 v Gorici
7. Komel Rudolf, sodni avskultant, †
8. Pavšič Anton, profesor v Idriji
9. Poberaj Andrej, okrajni živinozdravnik v Vipavi

VI. društveno leto 1907/08

Predsednik Bobič

Novo vstopivši člani:

1. Fornazarič Slavko, odv. kand. v Gorici
2. Hrovatin Josip, višji oficijal pri dež. odboru v Gorici
3. Knašlič Vladimir, dr. iur., publicist, urednik »Njive« v Ljubljani

4. Komavli Vladimir, dr. iur., komisar pri ravnateljstvu drž. žel. v Trstu, † v Ljubljani
5. Kraševac Ciril, dr. iur., odv. kand. v Mariboru
6. Pavšič Franc, iur., † 1911 v Pragi
7. Peric Filip, profesor in časnikar, urednik »Edinosti«
8. Peternel Ciril, profesor v Ljubljani
9. Rakušček Alfonz, sodnik v Tolminu
10. Slokar Karl, dr. iur., odvetnik v Mariboru
11. Vidič Rudolf, železniški uradnik v Zagrebu

VII. društveno leto 1908/09

Novo vstopivši člani:

1. Bogataj Milan, sodnik v Senožčah
2. Brajda Milan, bančni oddel., preds. v Gorici
3. Devetak Viktor, dr. iur., odv. kand. v Gorici
4. Jeras Mirko, geometer, član razmej. komisije S. H. S.
5. Kompara Franc, sodnik v Postojni
6. Mikluš Janez, sodnik v Ljubljani
7. Pipan Rudolf, (v norišnici v Genovi)
8. Poljšak Vladimir, tovarnar v Kranju
9. Prinčič Vladimir, finančni uradnik v Ljubljani
10. Simčič Roman, sodni avskultant, † 1919
11. Srebrnič Josip, časnikar, Solkan

VIII. društveno leto 1909/10

Novo vstopivši člani:

1. Cej Ciril, teh. v Pragi, † med vojno
2. Lulik Ivo, dr. iur., sodnik v Ljubljani
3. Novak Franc, urednik »Edinosti« v Trstu
4. Rijavec Josip, tenorist zagrebške opere
5. Strel Miroslav, teh., † med vojno

IX. društveno leto 1910/11

Predsednik Fornazarič

Novo vstopivši člani:

1. Cigoj Franc, sodnik v Ljubljani
2. Dekleva Robert, trg. poslovođa v Ljubljani
3. Gorkič Franc, uradnik pri dež. odboru v Gorici
4. Jarc Franc, dr. iur. v Gorici
5. Kacafura Kristjan, posl. pri tvrdki »Jadran« v Ljubljani
6. Lasič Stojan, trg. uradnik v Rigi
7. Majcen N., bivši uradnik jugoslov. odbora v Londonu, sedaj tajnik J. D. S. v Ljubljani
8. Pitamic Albin, ingeneur v Ljubljani
9. Rutar Josip, iur., † na Gorjanskem na Krasu

X. društveno leto 1911/12

Predsednik Lasič

Novo vstopivši člani:

1. Brezigar Mirko, dr. iur., vladni komisar v Ljubljani
2. Brumen Anton, žel. komisar v Ljubljani
3. Kenda Miroslav, sodni avskultant v Ljubljani
4. Kristan Janez, poštni uradnik v Gorici
5. Pečenko Silvan, uradnik v Ljubljani
6. Sedej Alojz, ljud. komisar v Moskvi
7. Sfiligoj Rado, dr. med., zdravnik v Ljubljani

XI. društveno leto 1912/13

Predsednik Brajda

Novo vstopivši člani:

1. Birsa Josip, dr. phil., profesor-novinar v Ljubljani
2. Boltar Emeran, žel. uradnik v Zagrebu
3. Forčesin Ivan, dr. iur., pol. uradnik v Ptuj
4. Juvančič Ivan, ing. phor.
5. Klanjšček Konrad, vladni konceptist, † 1921 v Števerjanu
6. Gril N.
7. Veber N., pol. uradnik v Jugoslaviji
8. Velušček Vladimir, sodni avskultant v Ljubljani

XII. društveno leto 1913/14

predsednik Brumen 1914. (od 10. jan. 1919.)

Velušček.

Novo vstopivši člani:

1. Arrigler Anton, zad. uradnik v Ročinju
2. Bernot N.
3. Birsa Karl, dr. iur., odv. kand. v Gorici
4. Doljak
5. Gorjup Alojzij, cand. iur.
6. Jug
7. Mrevlje, uradnik v Ročinju
8. Pitamic Ed.
9. Semolič
10. Špacapan Alojz, prof. risanja v Idriji
11. Tomažič Mirko, stud. phil., † v vojni
12. Urdih

XIII. društveno leto 1921/22

Predsednik Pavlin

Novo vstopivši člani:

1. Brešan Franc, stud. exp.
2. Baudaž, stud. teh.
3. Doljak Anton, abs. exp.
4. Gabrijelčič Miroslav, stud. ing.
5. Jakončič Joško, stud. art.
6. Jelinčič Zorko, stud. phil.
7. Jug Klement, stud. phil.
8. Lasič Ivo, stud. med.
9. Lukan Anton, stud. exp.
10. Marušič Franc, stud. med.
11. Mozetič Stanko, stud. teh.
12. Nardin Josip, stud. med. vet.
13. Nanut Ludvik, stud. iur.
14. Nemeč Rasto, stud. phil.
15. Pavletič Oskar, stud. teh.
16. Pavlin Joško, stud. iur., prvi predsednik po vojni
17. Plesničar Angel, stud. phil.
18. Prinčič Ivan, stud. iur.
19. Rader Martin, stud. exp.
20. Reja pl. Venceslav abs. iur.
21. Rudolf Ivan, stud. exp.
22. Sardoč Dorče, cand. med.
23. Simoniti Alojz, stud. med.
24. Sfilligoj Bogo, cand. ing.
25. Tuma Jaroslav, stud. teh.
26. Valič Viktor stud. med.
27. Valtrič Hinko, stud. teh.
28. Viller Albert, stud. exp.
29. Vrtovec Sipko, stud. med.

Odg. ur. Roman Cej, »Narodna Tiskarna« v Gorici.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici,

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Brzovjavni naslov: Ljubljanska banka.

Telefon št 50

Centrala: Ljubljana.

Delniška glavica SHS kron 50 milijonov. :: :: Reserva SHS kron 45 milijonov.

Podružnice: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.**OBRESTUJE** vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.
NAKUP in PRODAJA vsakovrstnega tujega denarja. – **IZVRŠUJE** vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

ELIJA ČUK, - Gorica

Piazza Cavour št. 9 (levo) (prej Stolni trg)

Priporoča svojo bogato zalogo šivalnih strojev iz inozemskih svetovno znanih tovarn: »Piaff Gritzer«, »Kaiser«, »Köhler«, »Neuman«, »Dürkopp« in dunajskih proizvodov »Rast & Gasser«. Tvrška nudi odjemalki šivalnega stroja brezplačen pouk v umetnem vezanju (rikamiranju) na stroj. Bogata zaloga dvokoles »Puch«, »Stadt«, »Styria« in »Regent«, gramofonov. Pneumatike »Dunlop«, »Pirelli«. Delavnica in popravljavnica. Stara kolesa emajlira in ponikla v vsaki poljubni barvi.

Priporoča se najtopleje

Elija Čuk, sodni izvedenec.

NARODNA TISKARNA

V GORICI

Via C. Favetti 9 — „S. Gregorčičev Dom“.

Tiska vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Priporoča se zlasti izobraževalnim društvom za vezanje knjig društvenih knjižic.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici.

Josip Kerševani

mehanic in puškar v Gorici, Stolni trg št. 9. (desno)

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev, dvokoles, pušk in samokresov, ter vseh posameznih delov, spadajočih v mehanično in puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk v umetnem vezanju in krpanju.

Lastna delavnica in popravljavnica
Stolni trg, št. 5.

Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsakemu Original „MUNDLOS“ šivalne stroje,

ker so najbolj zanesljivi, za te jamčim 15 let.

Goriška ljudska posojilnica

v. z. z o. j.

Corso Verdi 37 - GORICA - Corso Verdi 37

Posluje vsaki dan od 8¹/₂ do 12 in od 3 do 5 popold. razen ob nedeljah, praznikih in sobotah pop.

Vloge obrestuje po 5%, stalne in večje pa po dogovoru.

Daje posojila z najugodnejšimi pogoji.

TEOD. HRIBAR (NASL.)
Gorica - Corso Verdi 32 - Gorica
 ~ ~ ~ (v hiši Centralne Posojilnice) ~ ~ ~

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne
Regenhardt & Rymann,
 vsakovrstno blago za poročence kakor tudi
 velika izbira moškega in ženskega sukna.

Gostilna
„Pri Belem Zajcu“
 v Gorici

Shajališče okoličanov in meščanov. Postrežba s
 svežimi domačimi mrzlimi in gorkimi jedili ter
 z izvrstnim vipavcem, bricem, črnino in kraškim
 teranom.

Za obilen obisk se priporoča

Jos. Molar
 --- gostilničar. ---

„LA FENICE,,
zavarovalna družba
na življenje in smrt

==== D irekcija za Italijo ====
 v Trstu via Lazzaretto vecchio št. 3.

==== Zastopnik za Goriško ====
Roman Brezigar - Gorica
 Via Carducci št. 10, II. nad.
 Viale XXIV. Maggio št. 11.

Ženiti se hočem!

Saj zdaj imam na izbero pri

Breščaku

obilo lepega, cenega in solidnega

Pohištva

Gorica, Via Carducci št. 14.

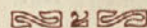
„DRAVA,,

lesna industrijska
delniška družba

Pisarna in skladišče, Via Caprin št. 23.

Dobava vsakovrstnega rezanega in
 tesanega lesa po najnižjih
 dnevnih cenah.

Stanislav Rustja - Gorica
 na Koru št. 12 - podružnica Via Formica 28

Trgovina s kolonijalnim blagom, z de-
 želnimi pridelki. Prvovrstno olje, mast,
 slanina, vedno sveže maslo, najboljši
 sir itd. itd.

Na debelo in na drobno.